

Priloga: Rzd-01-15-00030-01

Datum: 16.12.2015

opis enote žive kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00046**

Ime enote: **Lovska kultura**

Sinonimi imena enote:

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **znanja o naravi in okolju**

Podzvrsti:

znanja o živalskem svetu, znanja o prostoru, delovne šege, lovski znanja

Tipološka gesla:

lovstvo

Kratek opis:

Lovska kultura je vrsta med seboj tesno povezanih aktivnosti trajnostne rabe, upravljanja in varovanja prostoživečih vrst divjadi in njihovega okolja ter šeg in navad, ki so del vsakdana slovenskih lovcev.

Opis:

Lovska kultura na Slovenskem, skozi stoletja na stičišču sredozemskih, germanskih in vzhodnih kultur, se je izoblikovala predvsem pod vplivom srednjeevropskega lovstva. Je vrsta med seboj tesno povezanih aktivnosti trajnostne rabe upravljanja in varovanja prostoživečih vrst divjadi in njihovega okolja. V kulturo sodijo tudi šege in navade, ki so del načina življenja slovenskih lovcev. Glavna naloga in odgovornost lovcev je skrb, da so vrste divjadi in njihovo število v ravnovesju z bivalnimi in prehranskimi možnostmi, preprečevanje škode na in po divjadi ter sodelovanje z drugimi uporabniki prostora. Trajnostno upravljanje divjadi je preneseno na več kot 400 lovskih družin s svojimi lovišči, ki se združujejo v območne lovske zveze, te pa v Lovsko zvezo Slovenije, ki ima več kot 20.000 članov, med katerimi je čedalje več žensk.

Vsak lovec mora opraviti lovski izpit, pri katerem poleg dokazanega potrebnega znanja zapriseže k spoštovanju in trajnostnemu upravljanju narave, k čemur ga zavezuje Etični kodeks slovenskih lovcev (sprejet l. 1998). V njem so zapisana etična in moralna načela, ki izhajajo iz tradicije lovstva in narekujejo lovčev odnos do narave, divjadi in drugih živali, družbenega okolja, lovskih tovarišev in lovskih psov. Za uspešnost lova je nujno dobro poznavanje lokalnih naravnih značilnosti in obnašanja divjadi, ob morebitni ogroženosti pa skrb za divjad, njeno hrano in razmnoževanje. Glede na vrsto divjadi, njeno številčnost, zanjo značilno zadrževanje in posebnosti načina življenja se lovec odloči za način lova. Individualni lov je lahko 'zalaz' (sledenje po iztrebkih ali drugih znakih), čakanje živali ali lov na klic, ki zahteva še posebej dobro poznavanje vedenja živali. Lovec po uplenitvi razvrsti živali po velikosti in vrsti ter jih položi na desni bok. V gobec ali kljun jim položi zeleno vejico kot 'zadnji grižljaj', s čimer se jim simbolno zahvali. Lovec, ki je lovsko pravično uplenil divjad, si tisti dan na desno stran klobuka zatakne zeleno vejico kot 'vejico plena'. Zeleno vejico lahko lovci uporabljajo tudi kot sporočilo, obvestilo ali opozorilo na lovu.

Poseben način lova je skupni lov, pri katerem je uspešnost odvisna od sinhronega pogona med lovci in lovskimi psi. Uplenjeni divjadi na levo pleče položijo zeleno vejico kot 'vejico divjadi', čemur sledi simbolna zahvala ('pozdrav lovini'), ki jo vodi lovovodja. Temu sledi 'zadnji pogon', to je druženje po lovu. Ko lovec prvič upleni veliko divjad, temu sledi lovski krst. Njemu v čast lahko lovci priredijo 'lovski ropot', pri katerem pritrkavajo s kozarci in simbolno uprizarjajo 'brakado' – skupni lov z lovskimi psi.

Posebnost druženja lovcev ob različnih priložnostih je 'lovska latinščina', s katero duhovito pretiravajo v opisovanju lovskih dogodkov. Značilni načini družabnosti lovcev so: glasbeno udejstvovanje (zbori, rogisti), likovno izražanje (slikarstvo, fotografija ...), vrsta noše (lovski kroj, stanovski znak – zelena vejica), lovske sobe in podobno. Ob smrti stanovskih kolegov se lovci poslovijo z značilnim obredjem ob pogrebu (častna straža, spremstvo, nošenje odlikovanj, govor, trobljenje z rogom, častno streljanje ipd.).

Lovci znanje prenašajo s starejših na mlajše generacije neposredno in znotraj lovskih organizacij. Lovska zveza Slovenije izdaja tudi Zlatorogovo knjižnico, od leta 1910 z nekaj prekinitvami društveno revijo Lovec, prireja predavanja in sodeluje z naravovarstvenimi in drugimi organizacijami ter šolami pri ozaveščanju in vzgoji javnosti.

Sprva je bil lov dejavnost, ki je bila namenjena pridobivanju hrane in obleke, verskim obredom ter odganjanju škodljivcev. V antiki in fevdalizmu je za plemstvo pridobil tudi športni in statusni pomen. Lov je bil omejen z lovsko pravico, ki so jo od 11. stoletja podeljevali zemljiški gospodje. Lov se je delil na visoki in nizki lov (glede na velikost in pomen divjadi). Podložniki so ponekod morali opravljati lov kot tlako ali dajatev. Ob tem se je začeli širiti tudi divji lov. V 19. stoletju je bil lov le še dopolnilna dejavnost. Po letu 1848 je bila lovska pravica podeljena za plačilo in so bile odpravljene tlaka ter dajatve iz lova.

Lovska zveza Slovenije, ustanovljena leta 1907, je bila po prvi svetovni vojni vse do osamosvojitve članica Lovske zveze Jugoslavije. Leta 1991 je bila sprejeta v Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) in dve leti pozneje v Združenje lovskih zvez Evropske skupnosti (FACE).

Datacija:

sredina 19. stol., 1848, prva četrtina 20. stol., 1907

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **OSTALO (OSTALO)**

Opis lokacije:

Slovenija

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: 0 X: 0

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Lovska zveza Slovenije, Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00046.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Dolores Čarga, 2013

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **drugi ukrepi ohranjanja žive dediščine**

Opis usmeritev

osnovne varstvene usmeritve za živo dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Slovenski etnografski muzej**

Strokovna področja:

etnologija, zoologija

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register žive kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Register premične kulturne dediščine:

Tehniški muzej Slovenije

Slovenski etnografski muzej

9. UTEMELJITEV VPISA

Lovstvo ter lovske šege in navade so pomemben del ohranjanja slovenske identitete. Lovci s svojim življenjskim slogom odražajo etičen in human odnos do divjadi, narave in drugih lovcev, to pa je nujno pri zagotavljanju trajnostnega upravljanja divjadi in okolja. Z delom in Etičnim kodeksom slovenski lovci potrjujejo vlogo pričevalca lovske kulture in neposredne vezi med človekom in naravo. Uspešnost upravljanja v Sloveniji potrjujejo še prisotne velike zveri, kot so rjavi medved, volk in ris – divjad, ki je v velikem delu Evrope že iztrebljena. Biotska raznovrstnost našo deželo uvršča med naravno najbogatejše v Evropi, za kar imajo zaslugo tudi slovenski lovci, ki ohranjajo življenjski prostor divjadi in s tem tudi drugih živalskih in rastlinskih vrst v verigi. Lovstvo ohranja eno najstarejših človekovih dejavnosti sredi Evrope na sodoben način in z zavestjo, da je v naravi vse medsebojno povezano, da je naravo treba varovati in skrbno rabiti in ob tem kot posebno vrednoto negovati dragoceno slovensko lovsko tradicijo. Ta ima svoje posebno mesto tako v ljudskem izročilu kot v sodobnem načinu življenja ter poudarja povezanost človeka z naravo in njegov pomen pri ohranjanju naravne raznolikosti, ki je javna dobrina in kot taka eden pomembnejših državnih interesov.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitev: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **centroid ni določen**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **16.12.2015**

Št.: **Rzd-01-15-00030-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne:

Št.:

Razlog:

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Razlog:

Št.:

16. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-15-00030-11-01

Datum: 16.12.2015

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00046**

Ime enote: **Lovska kultura**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **129**

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana

<http://www.lovska-zveza.si/>

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Je edini nosilec te enote žive dediščine.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **LJUBLJANA (LJUBLJANA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **461810** X: **101269**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00129.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Dolores Čarga, 2013

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **16.12.2015**

Številka: **Rzd-01-15-00030-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI